

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala (przewodniczący)

SSN Paweł Kołodziejcki

SSN Marek Motuk (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 13 września 2023 r. w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

sprawy **P. W.**

skazanego za czyn z art. 278 § 1 k.k.

z powodu kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść

od prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Pruszkowie

z dnia 23 maja 2022 r., sygn. akt II K 567/22

**uchyla zaskarżony wyrok nakazowy i sprawę przekazuje
Sądowi Rejonowemu w Pruszkowie do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

W akcie oskarżenia, zatwierdzonym przez prokuratora Prokuratury Rejonowej w P., P. W. został oskarżony o to, że „w okresie czasu od dnia 16-ego listopada do dnia 22-ego listopada 2021 roku w bliżej nieustalonym miejscu na odcinku drogi od m. B. ulica [...], woj. [...] do m. T. ulica [...], woj. [...] dokonał zaboru w celu przywłaszczenia 27440 kilogramów nasion rzepaku powodując straty w kwocie 92198 złotych, na szkodę firmy [...] S.A. z/s w m. [...], gm. [...], pow. [...], woj. [...]” (pisownia oryginalna – uwaga SN), tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Pruszkowie – uznając, że na podstawie zebranych dowodów okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości (art. 500 § 1 i 3 k.p.k.) –sprawę zainicjowaną ww. aktem oskarżenia rozpoznał w trybie postępowania nakazowego.

W części wstępnej wyroku nakazowego z dnia 23 maja 2022 r. (sygn. akt II K 567/22) Sąd Rejonowy w Pruszkowie wskazał, iż P. W. został oskarżony o to, że „w okresie od 16-ego listopada do 22-ego listopada 2021 roku w bliżej nieustalonym miejscu na odcinku drogi od m. B. ulica [...], woj. [...] do m. T. ulica [...], woj. [...] dokonał zaboru w celu przywłaszczenia 27440 kilogramów nasion rzepaku powodując straty w kwocie 921, 98 złotych, na szkodę firmy [...] S.A. z/s w m. [...], gm. [...], pow. [...], woj. [...]” (pisownia oryginalna – uwaga SN), tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k.

Sąd ten w części dyspozytywnej wyroku zawarł następujące rozstrzygnięcia:

1. oskarżonego P. W. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu stanowiącego występki z art. 278 §1 k.k. – i za to, na podstawie art. 278 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k., wymierzył oskarżonemu karę 100 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość każdej ze stawek na kwotę 25 złotych;
2. na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał oskarżonego do naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody w całości poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego [...] S.A. z siedzibą w „[...]” kwoty „921,98 (dziewięćset dwadzieścia jeden i 98/100) złotych”;
3. orzekł przepadek dowodu rzeczowego;
4. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 290 złotych tytułem kosztów sądowych.

Przedmiotowe orzeczenie nie zostało zaskarżone przez żadną ze stron i uprawomocniło się w dniu 25 czerwca 2022 r. (k.71 akt głównych).

W dniu 19 maja 2023 r. (data prezentaty) do Sądu Najwyższego wpłynęła kasacja Prokuratora Generalnego od ww. wyroku nakazowego. Orzeczenie to zostało zaskarżone w całości, na niekorzyść oskarżonego.

Skarżący zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 500 § 1 i 3 k.p.k., polegające na wydaniu wobec P. W. wyroku w postępowaniu nakazowym, mimo iż okoliczności popełnienia opisanego w akcie oskarżenia czynu z art. 278 § 1 k.k. i wina oskarżonego, w świetle całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, budziły wątpliwości, w szczególności w odniesieniu do rzeczywistej wartości szkody oraz okoliczności, w jakich miało dojść do zaboru mienia, a nadto rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku nakazowego naruszenie przepisu prawa procesowego, a mianowicie art. 504 § 1 pkt 4 k.p.k., poprzez błędne wskazanie w komparycji orzeczenia, iż swoim zachowaniem oskarżony wyrządził szkodę o wartości „921,98 złotych” (dziewięćset dwadzieścia jeden złotych i dziewięćdziesiąt osiem groszy), podczas gdy w akcie oskarżenia podano kwotę „92198 złotych” (dziewięćdziesiąt dwa tysiące sto dziewięćdziesiąt osiem złotych), co skutkowało zobowiązaniem wymienionego, na podstawie art. 46 § 1 k.k., do naprawienia szkody jedynie w kwocie „921,98 złotych”, stanowiącej w istocie ułamkową część wartości szkody wskazanej przez przedstawiciela pokrzywdzonego podmiotu gospodarczego.

Zarzucając powyższe, Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Pruszkowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Prokuratora Generalnego wniesiona na niekorzyść skazanego P. W., jako zasadna w stopniu oczywistym, podlegała rozpoznaniu na posiedzeniu bez udziału stron, zgodnie z art. 535 § 5 k.p.k.

Rację ma skarżący, iż sąd *meriti* przede wszystkim dopuścił się rażącego naruszenia art. 500 § 1 i 3 k.p.k., które to uchybienie w oczywisty sposób wpłynęło na treść zaskarżonego kasacją wyroku nakazowego.

Zacząć należy do tego, iż orzekanie w trybie postępowania nakazowego może nastąpić jedynie w sytuacji, gdy sąd – dysponując materiałem dowodowym zebrany w postępowaniu przygotowawczym – może stwierdzić, że okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości (art. 500 § 1 i 3 k.p.k.). W orzecznictwie wyraźnie zaakcentowano, że warunek ten obejmuje jednocześnie

ustalenia w zakresie sprawstwa czynu, jak również wszelkie okoliczności mające wpływ na dokonanie jego właściwej oceny prawnej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2022 r., II KK 158/22, LEX nr 3431445). Postępowanie nakazowe jest zatem instytucją zastrzeżoną do najbardziej oczywistych przypadków, w których zebrany materiał dowodowy jest tak jednoznaczny, że nie nasuwa żadnych istotnych zastrzeżeń co do elementów relewantnych z punktu widzenia prawnokarnej oceny zachowania, które zdaniem oskarżyciela powinno skutkować określoną odpowiedzialnością karną.

Tymczasem analiza materiałów przedmiotowego postępowania jednoznacznie wskazuje, że omawiany warunek nie został spełniony. Już bowiem zestawienie zaskarżonego wyroku z wniesionym aktem oskarżenia nasuwa poważne wątpliwości co do wysokości szkody wyrządzonej przestępstwem, którego sprawstwo przypisane zostało oskarżonemu. Sąd rejonowy w komparycji wyroku nakazowego wskazał, że P. W. swoim przestępczym zachowaniem spowodował straty w kwocie 921,98 złotych, podczas gdy w akcie oskarżenia wartość tę oszacowano na kwotę 92 198 złotych (k.64) i taką też sumę odnotowano w ogłoszonym P. W. postanowieniu o przedstawieniu zarzutów (k.40), jak również w postanowieniu o wszczęciu dochodzenia (k.12-13). Z analizy akt sprawy wynika, że wysokość wyrządzonej szkody recypowana została wprost z treści zawiadomienia o przestępstwie (k.1-2), w którym przedstawiciel pokrzywdzonej spółki wyliczył i podał łączną wartość skradzionych nasion rzepaku.

Z powyższego zatem wynika, że sąd *meriti* przyjął odmienne ustalenia faktyczne, choć w postępowaniu nakazowym sąd nie może dokonywać zmian w opisie czynu lub w jego kwalifikacji, gdyż czyn przypisany oskarżonemu w wyroku nakazowym winien odpowiadać w pełni czynowi przyjętemu przez oskarżyciela w skardze, albowiem sąd nie może przeprowadzać własnego postępowania dowodowego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2023 r., I KK 437/22, LEX nr 3557861). W niniejszej sprawie sąd rejonowy zmienił opis czynu w zakresie wartości szkody wyrządzonej przestępstwem, ustalając *de facto*, że skazany swoim zachowaniem wyrządził pokrzywdzonej spółce szkodę o stukrotnie mniejszej wartości niż ta, którą oskarżyciel publiczny przyjął w akcie oskarżenia, a wskazana przez sąd wartość tej szkody nie znajduje oparcia w zebranych materiale dowodowym.

Do zaskarżonego orzeczenia nie sporządzono uzasadnienia, zatem nie sposób poznać motywów, którymi kierował się sąd *meriti* dokonując ustaleń odmiennych w omawianej materii, co zresztą powinno już skutkować rozpoznaniem sprawy w trybie postępowania ogólnego, który umożliwiałby przeprowadzenie na rozprawie głównej postępowania dowodowego co do tego rodzaju kwestii. Można oczywiście domniemywać, że opisana niezgodność wyroku z ustaleniami postępowania przygotowawczego (aktem oskarżenia) jest następstwem technicznego błędu w edycji zaskarżonego wyroku (właściwego umiejscowienia przecinka w zapisie cyfrowym wartości szkody przy jednoczesnym braku zapisu słownego), jednak uchybienie to, jako że dotyczy merytorycznej sfery orzeczenia (ustaleń faktycznych), nie może zostać usunięte w drodze sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej w trybie art. 105 k.p.k.

Niezależnie od wyżej poczynionej analizy, słusznie skarżący zwrócił też uwagę na wątpliwości co do wartości szkody, która podana została w akcie oskarżenia, powielającym w tym zakresie treść zawiadomienie o przestępstwie. Wskazana jednak w tych dokumentach wartość skradzionego mienia w wysokości 92 198 złotych nie stanowi wyniku przemnożenia ilości skradzionych nasion rzepaku, tj. 27 440 kilogramów, przez jego jednostkową cenę 3 200 złotych za tonę, albowiem iloczyn tych dwóch liczb daje kwotę 87 808 złotych ($27\,440\text{ kg} \times 3,2\text{ złotych za kg} = 87\,808\text{ złotych}$). Być może kwota wskazana przez przedstawiciela pokrzywdzonej spółki zawiera w sobie wartość 5% stawki VAT, naliczanej przy transakcji sprzedaży nasion rzepaku, choć stanowisko to – wobec braku stosownych dowodów w tym zakresie – pozostaje wyłącznie w sferze domysłów, które nie mogą stanowić podstawy ustaleń faktycznych w wyroku skazującym. Powyższe rodzi zatem kolejną wątpliwość co do rzeczywistej wartości szkody wyrządzonej przypisanym przestępstwem kradzieży, multiplikując tym samym racje przemawiające za niedopuszczalnością rozpoznania przedmiotowej sprawy w trybie nakazowym.

Sumując, Sąd Rejonowy w Pruszkowie dopuścił się rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 500 § 1 i 3 k.p.k., polegającego na wydaniu wobec P. W. wyroku w postępowaniu nakazowym, mimo iż okoliczności popełnienia opisanego w akcie oskarżenia czynu z art. 278 § 1 k.k. – w świetle całokształtu zgromadzonego

w sprawie materiału dowodowego – budziły wątpliwości w odniesieniu do rzeczywistej wartości wyrządzonej tym przestępstwem szkody. Analiza zebranego w postępowaniu przygotowawczym materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że sąd *meriti* błędnie wskazał w opisie czynu, iż oskarżony swoim zachowaniem wyrządził szkodę o wartości 921,98 złotych, która nie koresponduje z danymi przedstawionymi w akcie oskarżenia, w którym to podano, że pokrzywdzona spółka na skutek zachowania oskarżonego poniosła stratę w kwocie 92 198 złotych. Nie można przy tym pomijać, że wskazana w wyroku nakazowym wartość szkody bezpośrednio przełożyła się na rozstrzygnięcie dotyczące obowiązku jej naprawienia przez skazanego na podstawie art. 46 § 1 k.k. (pkt II zaskarżonego orzeczenia).

Przeprowadzona kontrola kasacyjna musiała zatem skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku nakazowego i przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu w Pruszkowie do ponownego rozpoznania, w toku którego organ ten powinien uwzględnić przedstawione wyżej zapatrywania. Nadto, w kontekście wyjaśnień złożonych przez P. W. w postępowaniu przygotowawczym, analizy wymagać będą też przywołane przez skarżącego okoliczności utraty mienia opisanego w akcie oskarżenia, a to w odniesieniu do sprawstwa i winy oskarżonego, który wyjaśnił, że wskazane w zarzucie nasiona rzepaku miały zostać skradzione przez pracownika jego firmy, któremu oskarżony powierzył dalszy transport ładunku. Również relacje P. W. odnoszące się do kwestii zgłoszenia utraty ładunku ubezpieczycielowi i wypłaty przezeń odszkodowania z tego tytułu – w przypadku skazania oskarżonego – powinny zostać zbadane przez sąd przy wydawaniu rozstrzygnięcia w przedmiocie obowiązku naprawienia szkody (po wydaniu zaskarżonego wyroku do akt sprawy wpłynęło pismo firmy ubezpieczeniowej [...], w którym jest mowa o prowadzonym postępowaniu regresowym w związku ze zdarzeniem z dnia 16 listopada 2021 r. – k.85). Wyartykułowane wyżej zagadnienia, rodzące wątpliwości na korzyść P. W., wybrzmiały w rzeczowej kasacji, mimo że skarżący wniósł ją na niekorzyść oskarżonego. Stąd też sąd rejonowy, wobec obowiązku realizacji zasady prawdy materialnej (art. 2 § 2 k.p.k.) oraz związanej z nią zasady obiektywizmu (art. 4 k.p.k.), zobligowany jest należycie zbadać również te kwestie przy ponownym rozpoznaniu sprawy.

Na marginesie należy odnotować, że w zaskarżonym wyroku nakazowym błędnie podano siedzibę pokrzywdzonej spółki, która zgodnie z aktem oskarżenia oraz innymi dokumentami zebranymi w postępowaniu przygotowawczym, mieści się w miejscowości [...], nie zaś „[...]”, jak błędnie wskazał sąd rejonowy, dopuszczając się tym samym oczywistej omyłki pisarskiej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[PŁ]

[ał]